

чинником успішного процесу створення нових речень, які мають ідентичний зміст з оригінальним текстом.

У процесі роботи вирішено такі задачі:

- проаналізовано вплив «текстових клонів» на якість технічної документації;
- описано основні граматичні та стилістичні способи перефразування;
- розроблено формалізми, що описують граматичні засоби спонукання до дії в текстах експлуатаційної технічної документації;
- розроблено алгоритм перефразування спонукання до дії в посібнику користувача.

Література

1. Roy C.K. Comparison and evaluation of code clone detection techniques and tools: A qualitative approach. / Cordy C.K., Cordy J.R., Koschke R.— Sci. Com. Prog., 2009. – 470-495pp.
2. Paraphrasing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.dlswb.rmit.edu.au/lsu/content/4_WritingSkills/writing_pdf/para_phrasing.pdf

3. Paraphrasing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epcc.edu/RGWritingCenter/Documents/Paraphrasingtips.pdf>

4. Кубарева Е.Е. Эксплицитные и имплицитные побудительные конструкции в английском языке (в сопоставлении с русским). // Сопоставительный лингвистический анализ. Научные труды. – Куйбышев, 1977. – 202 т. – 82с.
5. Бондарко А. В. Грамматическая категория и контекст. – Л.: Наука, 1971. – 116 с.
6. Вейхман Г.А. Грамматика текста. – М.: Вища школа, 2005. – 640 с.
7. Грачева Л.И. Безглагольные побудительные предложения. // Грамматический строй и стилистика романских языков. Межвузовский тематический сборник. – Калинин: КГУ, 1979. – 158 с.
8. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. – М.: Литература на иностранных языках, 1957. – 285 с.
9. Словарь английских глаголов действия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online-teacher.ru/blog/глаголы-действия-английский>

Прикметники в англійських заповітах 1837 – 2000 років:

ДО ПИТАННЯ ВИОКРЕМЛЕННЯ СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ

Ольга Кулина

асистент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», Україна,
E-mail: okulyna@gmail.com

This article is aimed at the systemic description of the body of adjectives used in English Last Wills and Testaments. The corpus of research contains 50 English Last Wills and Testaments written between 1837-2000. The suggested approach to the description is based on the notion of semantic field. Having defined semantic field as a group of words possessing the same conceptual meaning, characterized by certain relations between lexemes and belonging to the same part of speech, the author singles out six semantic fields of adjectives which occur in English Last Wills and Testaments: 1) adjective which have a common feature of sequence; 2) adjectives which have a common feature of ownership and describe property and business; 3) adjectives which characterize personality and are used to describe people; 4) adjectives which have a common feature of life boundary; 5) adjectives which have common a feature of legitimacy 6) adjectives which have a common feature of distribution and describe the way of payment. It is substantiated that the relations between the lexical units in each group are based on synonymy in most of the cases. Some subfields are defined by relations of antonymy or are arranged as a circle or sequence.

Ключові слова — семантичне поле, лексико-семантична група, тематична група, прикметник, синонімія, антонімія, заповіт.

I. Вступ

Заповіт як юридичний документ спадкового права відіграє важливу роль в усіх цивілізованих країнах. Однак дослідження цього жанру з мовознавчого погляду ще не здійснювались. У статті представлено результати дослідження лексичних особливостей англійських заповітів з лексичної точки зору, зокрема, проаналізовано семантичні поля прикметників, які притаманні цьому жанру.

Мета статті – проаналізувати прикметники, які зустрічаються в англійських заповітах 1837 – 2000 років. Матеріалом дослідження слугували 50 англійських заповітів. Для опису семантичних полів прикметників використано структурний метод. На першому етапі дослідження було уточнено поняття семантичного поля. За ключовими семантичними ознаками у досліджуваних заповітах було виокремлено шість семантичних полів та проаналізовано типи семантичних відношень компонентів кожного поля з опорою на визначення в електронному словнику Oxford Learner’s Dictionary.

II. Огляд результатів дослідження

Мова права є інструментом забезпечення нормативно-правового регулювання діяльності суспільства і має низку характерних особливостей, зумовлених комунікативними потребами суб'єктів правової комунікації. Вивчення мови права є невід'ємною складовою дослідження жанрів правового дискурсу. Заповіт як один із таких жанрів є у фокусі уваги цієї статті. Його розглядають як комунікативну дію, яка реалізується засобами перформативного мовленнєвого акту [3, с. 127].

У цій статті увагу звернено на аналіз семантичних полів прикметників у англійських заповітах.

Поняття семантичного поля мовознавці трактують неоднозначно, і воно неодноразово ставало об'єктом дискусій у 20 – 21 століттях. Науковці по-різному визначають це поняття і, як наслідок, виокремлюють різні критерії для групування лексем. Аналіз чисельних теорій семантичного поля показує, що випрацьовано два головних підходи до тлумачення цього поняття: з погляду традиційної польової семантики та з погляду фреймової семантики, яка опинилася у фокусі уваги мовознавців з розвитком когнітивної лінгвістики. В. Нерліх та Д. Кларк зазначають, що обидва підходи вивчають групи слів, які об'єднані певними концептуальними рамками (*under the conceptual heading*), і якими оперує мовець. Автори наголошують, що концепт *фрейму* у 1970х роках мав таке ж значення як концепт *поля* у 1930х [13, с. 126 – 141].

Дослідження семантичного поля бере початок з теорій відомого німецького мовознавця 19 століття В. фон Гумбольда. У 1930х Й. Трір ввів поняття *лексичного поля* (*Wortfelder*), в основу якого поклав велику кількість теорем та визначень і зробив спробу уніфікувати семантичну теорію. Він зазначив, що для того, щоб розуміти значення слова, потрібно розуміти структуру групи, до якої входить це слово, а його точне значення визначають інші слова цієї групи, яка має чітко окреслені межі. Він стверджував, що слова, які належать до одного поля, поєднані ієрархічно [16, с. 145-197]. В. Нерліх та Д. Кларк наголошують, що ідеї Й. Тріра надзвичайно вагомі з огляду на те, що: 1) слова кожної мови утворюють семантичні зв'язки в межах лексичної системи, яка може зазнавати змін; 2) вивчення змін окремих слів слід здійснювати у зв'язку зі змінами інших слів, оскільки мова йде про інтегровану систему семантичних відношень; 3) оскільки лексеми взаємно пов'язані, то мовознавці можуть виявляти конотативні компоненти у семантичній структурі слів шляхом порівняння з семантичними структурами інших слів [13, с.125-145]. Слово має зміст лише у межах свого семантичного поля. Лексичне поле Й. Тріра вважають парадигматичним і його досліджують з урахуванням гіперо-гіпонімічних, синонімічних та антонімічних зав'язків.

Г. Іпсен першим вжив термін *семантичне поле*. Він застосував цей термін у дослідженні індо-європейських термінів до групи слів назв металів, які

мають спільне морфологічне та семантичне значення. Межі поля дослідник обмежив формальною та функціональною асиміляцією його компонентів і за основу взяв внутрішні зв'язки між словами, які співвідносяться. В основі аналізу Іпсена є лексичні одиниці, які зустрічаються у висловленнях у різних контекстах (мають різну сполучуваність), що є визначальним для розуміння їхньої семантики.

В. Порцінг зосереджує увагу на синтагматичних зв'язках між лексичними одиницями, де вживання одного слова визначає появу іншого слова. Дієслово або прикметник виступає індикатором таких відношень. Наприклад: *ride – a camel; bark – a dog; blond - hair* [цит. за Клепарський, с. 190 – 192].

А. Лерер у 1970-х рр. визначає семантичне поле як набір лексем об'єднаних в межах конкретної концептуальної групи, які перебувають у певних відношеннях з іншими лексемами [12, с. 119]. Головним у його теорії семантичного поля є розгляд семантичних відношень слів (а не розгляд окремого слова), для того, щоб розуміти лексичне значення слова. Він виділяє три характерні ознаки семантичного поля: 1) словниковий запас мови є динамічним і утворює інтегровану систему лексем, структурованих за відношеннями їхніх значень; 2) словниковий запас постійно змінюється під впливом різних чинників, як-от, вихід з ужитку певних лексем, поява нових, розширення чи звуження значення інших лексем; 3) словниковий запас має ієрархічну структуру та йому притаманні відносини синонімії, антонімії, гіперо-гіпонімії, в тому числі відносини послідовності та циклічності [12, с. 283].

Д. Крістал використовує термін лексичне поле і розглядає його як відносини між лексемами, які за значенням належать до певної галузі. Автор вказує на труднощі при віднесенні лексеми до семантичного поля в англійській мові: 1) деякі лексеми належать до полів, які важко визначити; 2) деякі лексеми належать до декількох полів; 3) деякі лексеми знаходяться десь посередині між двома полями. Він стверджує, що більшість лексем досить легко групувати у поля, проте деякі лексеми проблематично віднести до певного семантичного поля [9, с. 137].

У сучасній когнітивно зорієнтованій лінгвістиці набув поширення фреймовий підхід до аналізу семантичного поля. Основоположником цього підходу є Ч. Філмор. У 1975 році Філмор визначає *фрейм* як “систему лінгвістичного вибору...яку асоціюють з прототипними прикладами дії” і називає семантичним або лексичним полем [13, с. 124-143]. Він додає, що для того щоб розуміти значення слова потрібно знати не лише значення його лексичних “сусідів” у цьому полі, а також його “концептуальне підґрунтя” [10, с. 228]. Варто зазначити, що з 70-х років для позначення семантичного або лексичного поля використовували термін *frame*, а концептуального поля — *schema*. У Ч. Філмора спостерігаємо тенденцію вживати термін *frame* а не *schema* для позначення концептуального вираження.

Шведська дослідниця С. Оман вживає термін *лексичне поле* і зазначає, що кожен випадок вживання потрібно розглядати індивідуально. Вона аналізує три теорії лінгвістичного поля: 1) поле Г. Іпсена, яке утворюють споріднені за змістом слова, які мають однакове морфологічне оформлення; 2) семантичне поле В. Порцінга, побудоване на основі зв'язків, які закладені в самих значеннях слів, і є синтагматичним утворенням; 3) поле Й. Тріра, який розрізняє "понятійне" (Begriffsfelder) та "словесне" (Fortfelder) поле. До першого він відносив низку понять, які є у свідомості проте не мають у мові відповідної зовнішньої форми виявлення. Межа між цими полями не є чіткою і піддана критиці різними науковцями [14, с. 124 – 134]. С. Оман наголошує на величезній кількості теорій семантичного поля і назначає, що його вивчення слід проводити у різних напрямках та використовувати різноманітні методи [14, с. 134].

Українські та російські мовознавці також досліджували питання семантичного поля: Ф. Бацевич, Ю. Карпенко, О. Татаренко, С. Шабі, У. Потятинник, Л. Кобець, М. Бурханов та інші. Так, У. Потятинник пропонує перелік альтернативних термінів для позначення семантичного поля – лексичне поле, тематична група та лексико-семантична група. До лексичного поля входить група слів або лексем, які між собою пов'язані значенням, відношенням чи вживанням. Вона виділяє три умови, які необхідно виконати для того, щоб визначити лексичне поле: 1) лексеми повинні належати до одного класу; 2) вони повинні мати щось спільне за значенням; 3) вони взаємопов'язані визначеними відношеннями їхніх значень [15, с. 108-109].

С. Шабі визначає семантичне поле як парадигматичне об'єднання лексичних одиниць певної частини мови, які мають хоча б один спільний семантичний компонент [7, с. 52-57]. Однак межі семантичних полів не завжди є чіткими і часто важко визначити приналежність лексеми до певного семантичного поля. Про труднощі класифікації слів у лексико-семантичні групи говорить також О. Смирницький. Він зазначає, що інколи майже неможливо визначити межі між певними тематичними (чи семантичними) групами, оскільки деякі слова мають більше ніж одне значення, що означає їх приналежність до різних семантичних полів, деякі слова мають нечітке значення і їх можна віднести до декількох груп [4, с. 174-176]. Він розрізняє контекстуальні та логічні групи слів, проте зазначає, що інколи різниця є нечіткою. Відповідно контекстуальні групи складають слова (значення), які зустрічаються у контексті. Логічні групи складають слова більш загального характеру і належать до однієї частини мови [4, с. 176-177].

Ф. Філін розрізняє поняття лексико-семантична група та тематична група. Він зазначає, що в межах тематичної групи існують лексико-семантичні групи [5, с. 315]. Обидві групи побудовані на відношеннях синонімії та антонімії.

Є певні труднощі у визначенні семантичного поля і науковці мають різні підходи до цього поняття. На основі вище поданих досліджень ми визначили семантичне поле як групу слів, які мають спільне категорійне значення (належать до однієї частини мови) і характеризуються наявністю спільних семантичних ознак у семантичній структурі компонентів.

III. Результати дослідження

На основі аналізу дефініцій всіх виокремлених у текстах англійських заповітів прикметників було виділено шість семантичних полів прикметників: 1) прикметники, які мають спільну ознаку "послідовність"; 2) прикметники, які мають спільну ознаку "власність" і описують маєток та бізнес; 3) прикметники, які мають спільну ознаку "характеристика особи", і які використані у заповітах для опису різних осіб; 4) прикметники, які мають спільну ознаку "межа життя"; 5) прикметники, які мають спільну ознаку "законність"; 6) прикметники, мають спільну ознаку "розподіл" і описують спосіб виплат та поділу майна.

Давайте проаналізуємо кожну групу детально.

1) Прикметники, які мають спільну ознаку «послідовність»

Прикметник	Кількість вживань
Last	88
Further	8
Former	11
Preceding	3
Future	5
Present	2
Following	5
First	13
Prior	1
Final	1

Прикметники на позначення послідовності згруповано у чотири підгрупи: 1) *further-following-final*; 2) *first-last*; 3) *present-future*; 4) *former-preceding*. Перша підгрупа об'єднана за спільною ознакою послідовності певних етапів, друга – послідовності порядку виконання дії, третя – послідовності в часі та четверта – послідовності минулих та майбутніх подій.

2) Прикметники, які мають спільну ознаку «власність»

Прикметник	Кількість вживань
Real	64
Personal	95
Farming	16
Public	10
Trust	5
Private	10
General	1

Усі зазначені прикметники мають спільну ознаку «власність» та описують маєток та бізнес.

3) Прикметники, які мають спільну ознаку «характеристика особи»

Прикметник	Кількість вживань
responsible	3
respective	12
married	14
reputed	5
Dear	3
good	5
accountable	12
unmarried	2
capable	1
answerable	17

Ці прикметники мають спільну ознаку «характеристика особи» і використані у заповітах для опису осіб. Прикметники *married-unmarried* виступають у антиномічних відносинах. Решта прикметників перебувають у синонімічних відносинах.

4) Прикметники, які мають спільну ознаку «межа життя»

Прикметник	Кількість вживань
deceased	17
Late	21
Dead	8
bearing	3
funeral	35
testamentary	41

Прикметник	Кількість вживань
live	4
surviving	10
living	5

Прикметники *diseased, dead* та *late* є синонімічним рядом, який використовують для позначення особи, яка відійшла у вічність. У антонімічних відносинах з ними перебувають *surviving, live* та *living*. *Bearing, funeral, testamentary* у заповітах вживають для опису подій, пов'язаних зі смертю.

5) Прикметники, які мають спільну ознаку «законність»

Прикметник	Кількість вживань
faithful	6
liable	12
true	5
legal	8
lawful	21

Усі вище зазначені прикметники належать до юридичних термінів і позначають достовірність та юридичну чинність документа (у даному випадку заповіту).

6) Прикметники, які мають спільну ознаку «розподіл»

Прикметник	Кількість вживань
payable	24
Chargeable	11
sufficient	5
proper	6
equal	53
desirable	1
Undivided	1
proportionate	3
annual	19
ready	6
Incidental	1
Monthly	11

Першу підгрупу становлять прикметники *equal* та *proportionate* і позначають спосіб поділу грошей на рівні частки. Другу групу становлять *annual* та *monthly*, які вказують на часовий вимір виплат. Усі інші прикметники вказують на окремі аспекти спадкування виплат.

ВИСНОВОК

На основі аналізу різноманітних підходів до визначення поняття семантичного поля ми виокремили шість семантичних полів прикметників: 1) прикметники, які мають спільну ознаку «послідовність»; 2) прикметники, які мають спільну ознаку «власність» і описують маєток та бізнес; 3) прикметники, які мають спільну ознаку «характеристика особи», і які використані у заповітах для опису різних осіб; 4) прикметники, які мають спільну ознаку «межа життя»; 5) прикметники, які мають спільну ознаку «законність»; 6) прикметники, які мають спільну ознаку «розподіл» і описують спосіб виплат та поділу майна. Найчастіше їм притаманні відносини синонімії, рідше антонімії, послідовності та циклічності.

Література

- Бурханов М.Ю. Семантический объем лексико-грамматического класса прилагательных в современном английском языке: Автореф. Дис. Канд. Филол. наук / М. Ю. Бурханов. – Москва, 1987. – 16 с.
- Кобець Л.К. Лексико-семантична група як складник лексико-семантичної системи / Л.К. Кобець // Мова і культура. – 2012. – Вип. 15, т. 4. – С. 129-135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2012_15_4_23.
- Кулина О.В. Заповіт як правова комунікативна дія / Ольга Кулина // Іноземна філологія. Випуск 129/2016. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. – С. 127-133.
- Смирницкий А.И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – Москва: Московский Государственный Университет, 1998. – 260 с.
- Филин Ф. П. Очерки по теории языкознания / Федот Петович Филин. – М.: Наука, 1982. – 410 с.

6. Филин Ф.П. О лексико-семантических группах слов / Федот Петович Филин // Езиковедски изследвания в чест на академик Стефан Младенов. – София, 1957. – 530 с.
7. Шабі С. В. Структура лексико-семантичного поля кількості в мові українських казок / С.В. Шабі // Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. – 2010. – Вип. 29. – С. 52 – 57.
8. Coseriu E. Trends in structural semantics / Eugenio Coseriu, Horst Geckeler. – Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1981. – 158 p.
9. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English language. Second edition / David Crystal. – Cambridge University Press, 2003. – 499 p.
10. Fillmore C. Frames and the semantics of understanding / Charles J. Fillmore // *Quaderni di Semantica*. – 6 (2). – 1985. – P. 222 – 253
11. Kleparski G.A. The tradition of field theory and the study of lexical semantic change / Grzegorz A. Kleparski, Angelina Rusinek // *Zeszyty naukowe uniwersytetu rzeszowskiego, seria Filologiczna, studia Anglica resoviensia* 4. – 2007. – p. 188-205.
12. Lehrer A. Semantic field and semantic change / F. Lehrer, P. Battan // *Coyote Papers: Working papers in linguistics from A – Z, Exploring language: Linguistic heresies from the desert*, 1983 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/10150/226537>.
13. Nerlich B. Semantic fields and frames: historical explorations of the interface between language, action and cognition / B. Nerlich, D. Clark D. // *Journal of Pragmatics*. – 32 (2), P. 125 – 150.
14. Öhman S. Theories of the linguistic field / Suzanne Öhman. – 2015 – To cite this article: Suzanne Öhman (1953) Theories of the “Linguistic Field”, *WORD*, 9:2, 123-134, DOI: 10.1080/00437956.1953.11659462 [Електронний ресурс] – Retrieved from: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00437956.1953.11659462>
15. Potiatynyk U. All about words: An introduction to Modern English Lexicology: навч.-метод. посібник / Uliana Potiatynyk – Львів: ПАІС, 2014. – 262 с.
16. Trier J. Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes / J. Trier – Heidelberg: Winter, 1931. – 347 p.

Canadianisms as a distinctive feature of Canadian territorial variety of English

Vira Shynkaruk

assistant lecturer, Applied Linguistics Department, Lviv Polytechnic National University, Ukraine,
E-mail: virakushey@gmail.com

Zoriana Levyk

assistant lecturer, Applied Linguistics Department, Lviv Polytechnic National University, Ukraine,
E-mail: zoryana.levyk@gmail.com

The article highlights some distinctive lexical features of Canadian territorial variety of English. It pays attention to preconditions and factors which influenced its development. It also provides examples of unique words that do not occur in any other variety of English. Besides, a list of loan words from British and American English is given, as well as some words of French origin. The main task of the article is an attempt to classify Canadianisms according to the specific environment in which they are used.

Key words – Canadianism, borrowed words, speech variety, dialect, vocabulary, lexical item.

I. Language varieties

The issue of language varieties has always been the challenging objective of linguistic research, especially when it concerns English.

Nowadays several dozens of English language varieties exist in the world, among which the Canadian territorial variety of English takes an important place.

Formulating a theoretical basis on which the varieties of any language can be described and studied is one of the prime concerns of the language study.

Speaking about the types of varieties of a language it is agreed that there are five major types:

- region,
- social group,
- field of discourse,
- medium,
- attitude [4]

The first two types of variation relate primarily to the language user. People use a regional variety because they live in a region or have once lived in a region. Similarly, people use a social variety because of their affiliation with a social group. These varieties are relatively permanent for the language user. Many people can communicate in more than one regional or social variety and can therefore (consciously or unconsciously) switch varieties according to the situation. And, of course people can move to other regions or change their social affiliations, and may then adopt a new regional or social variety.

The last three types of variation relate to language use. People select the varieties according to the situation and the purpose of the communication. The field of discourse